

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et
Exercitiis Accommodatæ Libri IV**

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

LXVI. An Opinio temeraria sit peccatum mortale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

re, ut alius non amittat suum; & simili ratione non teneor ego ob similem necessitatem futurum perdere Statum, quem dignè poteram conquirere, quod expresse sensit Navarrus, &c.] Consensit etiam Diana p. 2. tr. 15. Resol. 32. in fine, & p. 5. tr. 8. Resol. 14. §. Dices, & Resol. 20. ubi plures citat. Quibus omnibus favet ipse S. Thomas. Sicut enim voluntas deferendi Statum altiore juxta S. D. sufficit, ut quod sine tali voluntate non erat superfluum, fiat & reputetur superfluum, sic voluntas honesta & licita se se effert ad Statum altiore, ejusque proxima Spes, & possessio pecuniarum, necessariorum ad illum acquirendum, & sustinendum, sufficit, ut quod alias esset superfluum, reputetur non amplius esse superfluum. Id autem in quo instituitur paritas, tradit S. D. 4. dist. 15. q. 2. a. 4. q. 1. in C. his Verbis. Illud, quo subtrahit non potest servari decentia Status aliquo modo sui, vel suorum, non debet aliquis in elemosinas expendere, nisi de facili refarci possit, aut NB. nisi aliquis Statum mutare vellet, quia nullus debet indecenter in aliquo Statu manere.

294. Quia tamen non omnes habent voluntatem, vel proximam Spem, ac Media sufficientia ascendendi altiore Statum, hinc Adversarius immeritò infert, præceptum Lucæ 11. dandi elemosinas, de eo, quod superest, esse de subiecto non supponente. Ceterum illa Verba: quod superest, multi intelligunt non de Præcepto, sed de Consilio, explicantes illa non de superfluis Statui, sed de illis, quæ supersunt Rapinis Judæorum, cum CHRISTUS immediatè ante de illis dixerit v. 39. Quod autem intus est Vestrum plenum est Rapinâ, & iniquitate. Unde ipse Sanctus Thomas citatum Textum sanctæ Scripturæ, ibid. Optionem facit sic intelligendi, dicens cum Venerab. Beda. Vel ita intelligendum quod superest; id est, quod tam multo scelere præoccupatis solum remedium restat, date Elemosinam.

CONTROVERSIA LXVI.

OPINIO TEMERARIA.

An hæc sit Peccatum mortale.

295. Hanc Questionem P. Haunoldus to. 1. de Just. tr. 2. n. 521. his Verbis resoluit. Opinio temeraria facilius, & sæpius à peccato mortali excusatur, & per se loquendo, non videtur unquam esse mortale, sicut nec suspicio, & dubitatio. Ita communiter Theologi. Ratio est, quia tale formidolosum Ju-

dicium faciliè deponibile, non disponit animum, ut procedat ad operationes exteriores, sicut temerarium Judicium; & ideo nemo rationabiliter graviter agere ferret tale Judicium, utpote ex se non graviter nocivum. Ita P. Haunoldus, qui supra n. 515. inter Judicium temerarium & Opinionem, hoc discrimen assignavit. Judicium temerarium est, quo sine sufficiente Fundamento judicas malè de proximo, cum tanta firmitate, ut statuas non recedere ab opinione, nec investigare magis Veritatem. Opinio vocatur, quando quidem opinaris malè de proximo, sed non cum adjuncta firmitate, sed cum tali modo tendendi, à quo te ostendas faciliè dimovendum.

296. Idem discrimen, & eandem resolutionem tradidit S. Thomas. 2. 2. q. 60. a. 3. in C. Ubi nomine suspicionis temerariæ comprehendens omne Judicium inevidens, nixum levibus indiciis, nomine dubitationis autem, teste Dominico Soto lib. 3. de Just. q. 4. a. 3. & Bannez hic q. 60. a. 3. §. Dubium est. Denotans omne Judicium infirmum, tres solummodo gradus distinguit, & ita loquitur. [Est autem triplex gradus suspicionis: Primus quidem gradus est, ut homo ex levibus indiciis de bonitate alicujus dubitare incipiat. Et hoc est veniale & leve Peccatum. Pertinet enim ad tentationem humanam, sine qua Vita ista non ducitur; ut habetur in Gl. super illud 1. Cor. 4. Nolite ante tempus judicare. Secundus gradus est, NB. cum aliquis pro certo malitiam alterius æstimat ex levibus indiciis. Et hoc si sit de aliquo gravi, est peccatum mortale, in quantum non est sine contemptu proximi. Unde Glossa ibidem subdit. Et si ergo suspensiones Vitare non possumus, quia homines sumus; Judicia tamen, id est, NB. diffinitivas, firmasque sententias continere debemus. Tertius gradus est, cum aliquis Judex ex suspensione procedit ad aliquem condemnandum, & hoc directe ad injuriam pertinet: unde est Peccatum mortale.]

297. Cum itaque Adversarius videret, à S. Doctore solum in duobus postremis gradibus peccatum mortale agnosci, ut opinionem infirmam, & dubitantem adhuc, an non fallat, ad secundum gradum reduceret, non se S. Doctore, sed S. Doctorem sibi his verbis accommodavit. [Sub primo gradu, in quo dicit esse peccatum Veniale, solum complectitur opinionem repentinam, quæ sit velut motus primus, quo quis ex humana tentatione de alterius bonitate incipit dubitare, & non opinionem aut suspensionem deliberatè dubitantem.] Verum, opinio repentina, quæ sit velut motus primus ineliberatus, neque est tentatio venialiter peccaminosa, quia non est actus moralis capax malitiæ, & non supponit, sed prævertit dictamen Rationis. Deinde aliud est

opinio repentina, & indeliberata, & aliud infirma, incerta, dubitans, quæ prædicata etiam cum plena advertentiâ, & deliberatione stare possunt; illisque adhuc opponuntur, & ab ipsis excluduntur prædicata actûs mortaliter peccaminosi, à S. D. requisita, & indicata per particulas, pro certo; & diffinitivas, firmasque sententias. Vnde quando idem S. Doctor l. c. ad 2. ait: Ex hoc ipso, quod aliquis malam opinionem habet de alio sine causa sufficienti, indebitè contemnit ipsum: & ideo injuriatur ei; Et quando in corp. præmisit, esse peccatum mortale contemnere proximum, deberet Adversarius illa prædicata addere Opinioni, quæ S. D. ibidem in corp. addidit contemptui mortaliter peccaminoso; nempe ut sit Opinio certa, diffinitiva, & firma: quæ plus significant, quàm deliberata, non repentina.

298. Audiatur igitur nunc Adversarius Em. Card. Cajetanum, ibidem de genuino sensu S. Doctoris ita loquentem. Vbi assignatur secundus gradus suspicionis, diligenter adverte (se admoneri credat Adversarius) & caveas, ne fallaris in illis Verbis, Pro Certo malitiam alterius æstimat ex levibus indiciis. Potest siquidem dupliciter intelligi: Primò pro credulitate unius partis cum aliqua tamen hæsitacione admista. Secundò, pro assertiva determinatione, v. g. Video Juvenem cum inhonesta muliere euntem, & credo in mente mea, illos simul velle peccare, atque hoc tanquam verum existimans pertransire, vel admitto, sumque ita in mente mea dispositus, ut, si egomet interrogarem meipsum, an ista æstimatio mea sit apud me adeò vera & certa, quin etiam credam, quod fortè falsa est æstimatio ista, responderem, quod fortè falsa est; veruntamen mihi sic videtur. Tunc est credulitas firma non simpliciter, sed hæsitacioni admista. Si autem essem sic dispositus, quod responderem, quod mea æstimatio est vera & certa, ut nullus dubitationi locus sit, tunc est assertiva determinatio. Sensus litteræ non accipit æstimationem pro certo, primo modo, sed secundo, ut & ly Pro certo significat, & autoritas subjuncta testatur, quæ diffinitivas sententias prohibet. &c. Et hoc nota pro multis, qui credunt se incidisse in temerarium judicium ex mala, quam conceperunt, opinione proximi: nec sciunt discernere inter opinionem, quæ cum formidine aliqua alterius partis est, & Judicium ex opinione non natum, sed temerè prolatum corde, & ore. Ita celeberrimus Interpretes D. Thomæ. Cui accedit Diana 3. p. tr. 5. Miscel. Resol. 31. citans Joannem de la Cruz, Rosellam, Armillam, Lopez, Fabrum, Petrum Navarram, & alios. Quorum omnium Testimonio, & imprimis S. Thomæ patet, quod sicut infirmitas Judicij de malicia alterius excusat à peccato mortali, sic idem Judicium, per se loquendo, nemo rationabiliter possit graviter ferre;

per accidens verò id fieri potest, quatenus mala opinio oritur ex gravi odio, vel ex certis circumstantijs colligitur periculum gravis damni secuturi, aut annexi.

CONTROVERSIA LXVII.

DETRACTIONIS LABES.

An sit mortalis, facta coram Vno, in re gravi.

299. Sicut in priori Controversia nimis laxius immeritò, & ut propriam ejus phrasin in ipsum retorqueam, sine energia arguit P. Hannoldum to. 1. de Just. tr. 2. n. 529. dicentem, quod detractio per se loquendo sit peccatum mortale, si fiat in materia gravi, apud unum solum hominem, qui rem Secretam tenebit, nec aliud damnum infert illi, cui detractum est: quod duabus magnæ energiæ rationibus convincitur. Primâ proponit his Verbis, Minus est perdere tantum bonam famam formalem per temerarium judicium apud unum, quàm perdere famam tam formalem, quàm radicalem per detractum apud unum hominem; atqui temerarium judicium tantum tollit famam formalem, & quidem apud unicum hominem, & tamen est peccatum mortale: ergo multò magis detractio, quæ scilicet tollit & famam formalem, id est, bonam opinionem ejus apud quem sit injusta detractio, & famam radicalem, id est, Jus obligandi alterum ad bonam opinionem, tamdiu debitam, quamdiu crimen per detractum in injustè detectum, mansisset occultum & incognitum. Hujus rationis energiam per suum silentium ac dissimulationem nondum enervavit Adversarius.

300. Secunda Ratio, à P. Hannoldo assignata, est. Quia vel apud unum Virum gravem amittere famam in re gravi, etiam si quis certus sit, nihil inde ulterius damni secuturum, maxime molestum, & durum est; quod experientia comprobatur in obligatione confitendi delictum Sacerdoti noto, etiam si aliud incommodum nullum timeatur. Ad hanc rationem iterum digitum ori imprimit Adversarius, & textum male intellectum allegat ex S. Thomæ 2. 2. q. 73. a. 1. ad 2. ubi S. Doctor ait. Quamvis etiam si uni soli aliquis de absente malum dicat, corrumpit famam ejus, non in toto, sed in parte. Sed quid inde? ergo non peccat mortaliter? Tunc poterit inferre istam sequelam Adversarius, quando bona erit hæc consequentia: Si quis Regi auferat decem aureos, corrumpit bona ejus non in toto